

“Un miler de persones foren represaliades a Granollers els primers anys del franquisme”

Per què aquest treball sobre “La repressió a Granollers durant el primer franquisme (1939-1944)”?

—És fruit de la curiositat de l'investigador. Estava fent un treball sobre el centenari de la Creu Roja a Granollers, quan vaig descobrir nous papers i vaig veure que tenia al davant una bona oportunitat d'avançar en un camp que sempre m'ha interessat.

—Ha arribat l'hora de saber què va passar aquells anys?

—Jo penso que sí. Fins ara sabem uns quants aspectes, gràcies als treballs que han fet historiadors com Joan Garriga, però a mi sempre m'ha semblat que hi havia coses a dir sobre les persones que van patir la repressió i a les quals se'ls deu encara un reconeixement. I una bona forma de reconèixer-ho és dir qui eren, què els va passar... És que hi ha cada cas!

—Expliqui'n un que l'hagi sorprès.

—Hi ha un mestre represaliat, Joan Mayoral Ribas, pel fet d'haver estat acusat de ser l'instigador de l'assassinat de Joan Solans, una persona de dretes que portava la religió a l'escola... Doncs bé, es va produir un debat públic sobre aquest tema i en Joan, que fou del PSUC en plena guerra, va dir la seva a les pàgines de *La Gralla*. Només per això li va caure una condemna de 20 anys. Imagini!

—(...)

—Fer un reconeixement de totes aquestes persones, un miler més o menys amb els exiliats que hi va haver-hi, és de justícia i ho hem de fer ja. Per què? Per memòria, per passar pàgina i per fer-ho des de la igualtat. Fins ara, hi ha hagut vencedors i vençuts. Hem d'aconseguir que tots siguin el mateix. Per fer-ho, cal explicar-ho, cal que es coneguin els detalls i cal recuperar el nom d'aquells als quals no se'ls ha fet cap tipus de reconeixement.

—Vostè sap que algú li podrà dir que entre totes aquestes persones hi havia alguns acusats de cometre delictes de sang.

—Sí, però el que no es pot oblidar és que es mereixien un judici just. Uns i altres, ja que en tots dos costats es van cometre força excessos. Dit això, el que hem de tenir en compte és que tot va començar

un 17 de juliol de 1936, quan Franco es va alçar contra la República. Com a historiador, considero que tots es mereixien un judici just. I la majoria de les 849 persones que van ser represaliades no es mereixien passar pel que van passar.

—Numèricament...

—Les xifres ens diuen que van morir 22 granollerins al Camp de la Bota, que 264 foren empresonats, 170 investigats, 69 conduïts als batallons, 93 passaren per camps de concentració, 29 van ser depurats... Fins ara, tinc informació molt solvent d'unes 215 persones.

—Alguna particularitat en relació a la repressió que es va viure en altres llocs de Catalunya?

—El procés de Granollers, que afectà entre un 7 i un 8% de la població, resultà dur i sorprenent en els casos de la gent de la cultura, on foren represaliats per exemple el Dr. Alfred Canal, un metge de prestigi; artistes com Ermengol Vinaixa, Vicent Albarranch i Toni Vidal; els Garrell de la impremta *La Gralla*...

—Els autors d'aquells informes...

—Realitzades moltes de les denúncies per veïns del poble, uns quants informes provenien de gent del Servei d'Informació com Casimir Vila i Joan Lendoiro, i d'altres eren fets des del Servei d'Informació de la delegació de Falange: Antoni Montañà, Francesc Miralles, Pau Riera...

—Estem preparats per a rebre aquesta informació?

—Hi ha persones que fins i tot m'han avisat ja del rebuig que puc tenir quan es publiqui el treball. Si estem preparats realment? Ho hauríem d'estar per intentar-ho tancar.

—La situació dels franquistes a Granollers els primers anys després de 1939...

—La gent que tenia més pes estava vinculada directament amb la Falange.

—Ara es compleixen 30 anys de la mort del dictador, el general Francisco Franco. Què en queda d'aquell franquisme?

—Hi ha alguns tics del PP que ens ho recorden diàriament, ja que hi ha actituds molt reaccionàries i autoritàries. Continuament demostren la manca de valors democràtics.

PACO MONJA

Eduard Navarro Domènech (Barcelona, 23-3-1967). És llicenciat en Història Contemporània per la UAB, amb estudis de postgrau sobre ciutadania i inclusió social en la diversitat per la Universitat de Girona. Ahir dijous, dia 17, presentà al Museu una Ponència del Centre d'Estudis de l'Associació Cultural sobre “La repressió a Granollers, durant el primer franquisme (1939-1944)”, resultat de les conclusions de la Borsa d'estudis XII Memorial Joan Camps de l'any 2003. La descoberta i posterior anàlisi de 2.300 avals sobre les persones que van ser represaliades després de la Guerra Civil pel franquisme a Granollers, així com la investigació que ha realitzat en diversos arxius municipals i militars fins ara no consultats, li han permès fer un treball ampli des d'una perspectiva quantitativa i qualitativa, xifrant en un miler les persones que, d'una manera o altra, van patir la repressió franquista. Eduard, ha col·laborat en els llibres *Guia educativa per al consum crític* (1997), i *Visquem la diversitat, materials d'educació intercultural* (2000). Participa i col·labora amb diversos grups de professors de la comarca com el Grup d'educació intercultural del Casal del Mestre de Granollers i el Grup d'internet i ciències socials del Vallès Oriental. Igualment, ha fet tasques de recerca en camps i matèries com la història de l'Ateneu Obrer de Sant Andreu de Palomar (1993) i l'estudi *La Creu Roja a Granollers: cent anys al teu costat*, que es presentarà properament. Viu al barri de Tres Torres de Granollers des de fa 8 anys i, des de l'any 2000, treballa com a professor de Ciències Socials a l'IES Antoni Cumella. L'Eduard està casat amb Reyes Baches amb qui té dos fills: l'Irene, de 9 anys, i en Pau, de 6. ♦

Xavier Solanas

EDUARD NAVARRO

HISTORIADOR